కామందకి

"చూడండి! - ఇల్లా చూడండి - ఈ దిప్పకాయ ఏం చేస్తున్నాడో!" అంటూ మా అమ్మమ్మ, పసివాడిని చంకనేసుకువచ్చి, ముసిముసి నవ్వులతో తాతగారిముందు పారాడవేసింది:

"ఏం ఏంచేస్తున్నాడేం? -" బవిరిగడ్డంలో తాతగారి పెదవులు కదిలినవి: అమ్మమ్మ అందుకు సమాధానం చెప్పకుండా, ఏభై యేళ్ళనాటి కులుకుతో, వయ్యారంగా ఆయన వంక చూసింది -

"ఎక్కడికి పోతాయ్! - అవేగుణాలు ... మీ మునిమనుమడు కాదూ?" అంటూ, నవ్వుకుంటూ, నిష్క్రమించింది:

నేను పాపణ్ణి అందుకుని బుగ్గలు పుణుకుతూ - "ఏం చేశావు నాన్నా!" అన్నాను:

తాతగారు అందుకున్నారు - "ఏదో చేసి ఉంటాడని, - మీ అమ్మమ్మ మాట ప్రమాణం: ఏమిటో వివరించకుండా, ముసిముసి నవ్వుల వయ్యారిగా, అంత పండు ముత్తైదువా, అట్టే మారిందంటే - అదేదో తప్పకుండా మగసిరి అయి వుండాలిరా నాయనా! - అయినా ...మరోసారి బరిమీదికి వదిలిచూడు, - చూద్దాం!"

పాపణ్ణి విడిచాను. వాడు గుమ్మడిపండల్లే గుమ్మం దొర్లుకుపోయి - లోపలి సావడిలో ... మా చెల్లెలు కూతురు వడసారం పడి యీాదుది-నిదురపోతూంటే ...పక్కనుజేరి, - దాన్ని లేపి - యిద్దరూ కలిసి కేరింతలౌతున్నారు...

ఇంకా, ఏడాదన్నా వెళ్ళలేదు, అప్పుడే వీడికి ఈ బుద్ధులా? - నేనో అడుగు ముందుకువేసి, గదమాయించాను: వాడు, నా వంక చూసి, కళ్ళుచికిలించి... మళ్ళీ తనధ్యాసలో తాను ఉన్నాడు:

ఒక్క గుంజు గుంజుదామన్నంత రోషం వచ్చింది - తాతయ్య నన్ను ఆపారు...

"వాడు, నీమాట వినలేదనా, నీకు అంత అహంకారం?"

"నీ మాటమీద - నీకు గురిఉండచ్చు, కాని అవతలివాడు నీకొడుకైతే మాత్రం - అంత లక్ష్యమూ ఉండితీరాలనీ ఏమిటా హజం!..."

పసివాడా? - బ్రహ్మవేత్తలందరూ పసివాళ్లే తండ్రిని ఎదిరించి ధర్మరక్ష చేసినవాళ్లే - వాళ్ళకు తెలియని మర్మాలు ఏముంటాయోయ్!-

వెనుకటి కథ - యిద్దరం కలసి చూద్దామా?...

మంచు చినుకులు క్రిక్కిరిసిన ఒరపిడితో, నున్నవి - గరుకుగా వుంది, అనంత - అయోమయం.

అపూర్వ వర్ణాలు, శబలించే, పరివేషం, ఆత్మప్రదక్షిణంగా, స్పందించుతూంది:

రంగు రంగులన్నీ, చిరునవ్వడులై ... కింకిణి కిణకిణలై, – పాయలు పాయలుగా, నాట్యం చేస్తున్నవి: ఉషాదేవి, బాల భానుడికి, వయ్యారంగా స్వాగతం యిస్తూన్నది...

వేయి వెలుగుల వాడితో, సప్తాశ్వాలూ ఒకటే అలగా పరవటించినవి: వెలుగు, ఫెటేలుమని, వెల్లివిరిసింది –

కణకణ వడపోతకు – మేఘాలన్నీ, – హెచ్చు తగ్గులుగా ముందుకు కమ్ముకున్నవి:

ఆశ్రమం మీదికి, – వెల్లని చల్లదనం ఏకధారగా కురుస్తూన్నది:

అది, – ఆశ్రమం: మహర్షి ఉద్దాలకుడి ఆశ్రమం:

ఉద్గీథంగా, హోమ ధూమం – అలసవర్తులంగా, – పవమానుడి బాసటతో, ప్రసరించుతూన్నది:

అది ఆశ్రమం: అంతటా, వేడీలేదు – క్రీనీడా లేదు.–

కలల బరువంతా ఝళిపించి, లేడి పిల్ల, లేచి నిలుచున్నది... అడుగు ముందుకు వేస్తూన్నది ...గోముగా వువ్వెత్తున పెరిగిన పసిరిక, – ఈ వాలుకు వంగి లేత లేత గరిక పోచలను, ఆకలికి అందిస్తూన్నది: కాని, లేడిపిల్ల, అటూ ఇటూ నోరు మెదపకుండా:–

మందారాల చాయను, మ్రాగన్నుగా వున్న ఆడుపులి మీదికి, చెంగున దుమికింది: గిట్టలతో తర్జన భర్జన చేసింది; ముట్టెతో చక్కిలిగిలి పెట్టింది: ఆడుపులి, నిదానంగా, తల్లి అల్లే, పడక సరిచేసుకుని లేడిపిల్లకు కడుపు నిండించింది...

తల్లి, ప్రాతస్సంధ్యను వుపాసించేందుకు విహాయసంలో ఎటో తేలుతూంటే – పిల్ల పిచ్చుక, నడలు అలవడుతూన్న వుబలాటంతో, – కులాయం అంచునుంచి తొంగిచూడపోయి – కిచకిచగా, క్రిందకు రాలిపోయింది: నేలను కాలూనే దిటవులేదు, రెక్కలకు సత్తువలేదు. అటూ ఇటూ, మెసలి, మసలి – అక్కడే ముద్దకట్టుకు పడివున్నది...

అదిగో – ఆ మల్లె పొదచాలులో సూర్యనమస్కారాలు చేస్తూన్న, గోధమవన్నెనాగు – కర్మసాక్షికి కడసారి ప్రణామం చేసి – ఒక్క బుసలో, ఇక్కడికి సాగింది: పుణుకుతూన్నట్లు ఊపిరి బిగబట్టి ఊదుతూ, పిచ్చికపిల్లను సేదతీర్చడానికి యత్నిస్తూన్నది:

కాని – ఎంతకూ అది కోలుకోవడంలేదు ... ఇది అలసిపోతూన్నట్టు వుంది. ఊపిరి పీల్చినప్పుడల్లా, తోకదగ్గిర నుంచీ, అక్కలించుకు పోతూంది: నాగు, ఎంతో అలసింది: ఎంతో అలసింది:

–ఎక్కడనుంచో వాలింది, గరుడపక్షి: కిరణమల్లే దూసుకుంటూవచ్చి ... అల్లంత ఎత్తున నిల్చిపోయింది: రెక్కలు అల్లార్చుతూ నాగుకు ఓపిక పోస్తున్నది.

–పువ్వులు రువ్వినట్టుగా, మూగినవి గువ్వలూ పావురాలూ – ఆపైన చాందినీగా: కువకువగా చూసి అక్కడ నిలువకుండా పోయినవి:

అల్లంత మలుపులో – గున్న మామిడితో, మారాం చేస్తూ నిలుచున్నాడు, పసిపాపడు: కొమ్మలన్నీ ముందుకు వంగి – అందుకోమని కవ్విస్తూన్నవి: దోరతనం మురిపిస్తూన్నవి పాపడైతే – ఏ పండూ అంటుముట్టలేదు. అన్నింటికీ ఒక్కటే సమాధానంగా, తల ఊగించాడు: కొమ్మలన్నీ వెక్కి – వెక్కి, వెనుకకు తగ్గిపోయినవి:

మా రాకైనా లేని, చిటారు కొమ్మ అందుబాటుగా ముందుకువాలింది. అడుగకముందే అరమ్రగ్గని పండు, దోసిటిలో రాల్చి ... వెంటనే అన్నింటికన్నా మిన్నగా తల ఎత్తుకుంది:

ఇంకా ... దోసిటిలో పండు దోసిటిలోనే వుంది. గువ్వలూ పావురాలు, కువకువగా పాపడిమీద వ్రాలినవి: ఒక పావురం చెవిదగ్గిరచేరి ... ఒక్క గుక్కలో ... అంతా చెప్పింది ... పాపడు అడుగు ముందుకు వేసినాడు: గువ్వలూ, ఇటు ...ఇటు అంటూ దారితీసినవి...

పిచ్చిక పిల్లకు రెక్క రవంత ఆడించే సత్తువ వచ్చింది. నాగు, గ్రుక్క తిప్పుకున్నది ... గరుడపక్షి ...వీళ్ళను చూసి ... ఎత్తుకు తప్పుకున్నది:

పాపడిచేతిలో పండు ... పావురాలు రెక్కలమీద అందుకున్నవి: పిచ్చికపిల్ల, పాపడి, అరచేతిలో ఒదుగుతూ – చేసిన తప్పుకు, సిగ్గుపడ్డది. బ్రతిమాలుతూ ... చంచువు, నంద్ర శిఖరంమీద; పదను తీర్చుకున్నది ... పాపడు; చేయి డోలికగా కదల్చి; బుజ్జగించాడు. గువ్వలు: ననలన్నీ ఏర్చి గూటిలో, మెత్తదనం సరిచేసినవి, పిచ్చికపిల్ల, లేతపానుపు మీద ... అలవోకగా, ఒరిగింది...

పాపడు చేరువకాగానే, అన్నీ కలసి నవ్వినవి తల వంచుకుని ఆశ్రమంలోకి వెళుతున్నాడు...

"అన్నా!" అని చీరింది, చిలుక ... తలెత్తి ఆ వంక చూశాడు; చేతులో పండువంక తలవిసిరింది, మరపు మరచిపోయి ... చేయిజాచాడు: చేవచూసి, పుటుక్కుమనిపించి, ఒక ముక్క పాపడికి అందించింది. ఏమేమో ... తోటి చిలుకకు చెప్పినట్టు చెప్పింది. రెండు గొంతులూ నవ్వుకున్నాయి.

ఆ పండు తునక అమ్మకు అందివ్వాలి ... అమ్మ ఎక్కడుంది?...

అతిధి పూజకు సంభారాలు అమర్చడంలో సతమత మౌతూంది. ఈ వంక చూసేందుకన్నా తీరికలేదు... ఊహుఁ... అతిధిపూజ కానిదీ ప్రాశన చేయరాదు...

ఎవరా అతిధి?

ఎవరో మహర్షి!

అమ్మకు అక్కరలేని పండు, చిలక ఏం చేసుకుంటుంది... పైకి విసిరివేశాడు ... చిటారుకొమ్మ అందుకోకుండా ఒత్తిగిలింది ... పండు. వెలుగు రాచుకుంటూ దొర్లిపోయి ... చంద్రమండలమైంది ... చుక్కలు సమశ్రుతిలో ముఖరితంగా మెరుస్తూన్నవి...

అతిధి వేంచేశాడు:

ఆశ్రమవాటిని అంటి పరవళ్ళయ్యే సెలయేరు పాయ మలచి ... అతిధికి; అడుగులకు మడుగులొత్తింది – తీవెకో పూవు; పూవుకో రేక ... సేనలుగా ; కురిసినవి: వనస్పతులు అతిధిని కళ్ళకు అద్దుకున్నవి

మహర్షులిద్దరూ అభిముఖులై ... మనో అనుసంధానంగా కుశలమడిగికొన్నారు:

పాపడు తన; పసితనం మరచిపోయి... సంప్రదాయం అవగతం చేసుకుంటున్నాడు – అతిధి సత్కారక్రమం ముగియగానే ... అమ్మచంక నెక్కవచ్చు ననుకున్నాడు...

తల్లి యిటేవస్తూంది: తనవైపే! – తనను లాలించేందుకే! ...పసికందు,

బారసాచుకుని; వుబలాటంతో; ముద్దులుకుడుస్తూ గునగునమంటున్నాడు. కాని ...

ఇంటికి వచ్చిన అతిథి; అమాంతం తల్లికి; బిడ్డకూ అడ్డంవచ్చి... ఒడిసి; ఆ యిల్లాలి చెయిపట్టుకున్నాడు. ఒంటరితనం వైపుకులాక్కుంటున్నాడు.

పాపడూ గువ్వలూ ... ఆశ్రమం పచ్చదనంలోకి హాయిగా చెల్లా చెదరైనారు:

పిచ్చిక పిల్లపాటు; తల్లికి; గాలి అల ఒకటి ; కబురు చెప్పింది; తల్లి కిక్కురుమనలేదు:

"ఆశ్రమవాటిలో పతనమేటి, వెర్రిదానా!" అని గాలి అమాయకత్వానికి తనలో నవ్వుకున్నది:

మరో అల, ఇంతలో, పిల్ల కిలకను, తల్లికి నివేదించింది:

తల్లి, ఆ అలమీదనే ఆశ్రమ ముఖమైంది: పచ్చని నీడల పరవడిలోవున్న, పాపడి చెంగటికి లోగి ... ఱెక్కల అంచులతో, దీవెనగా చెక్కిలి పుణికి ... ఒంటి రెక్కమీద, పైకి ఎగిరింది –

పాపడి మనసు చేసిన ఘనకార్యానికి పొంగిపోయింది; తండ్రికి తెలిస్తే – ఎంత చక్కన!–

మర్రిఊడల ఊయెలలో మహర్షి ఉద్దాలకుడు ... ఒరగిలి వున్నాడు: గువ్వలూ పావురాలూ గుమిగా; ఏవో మంతనా లాడుతూన్నవి. ఆయన తల ఊచుతూ; మౌనంగా నవ్వుతూంటే... అంతమేరా: వెలుగులో – వెలుగు రివ్ మంటూంది–

మహర్షి పత్ని; నిదానంగా తలయెత్తి అతిథివంక చూసి...ఆ కళ్ళలో, నకనక కనిపెట్టింది. భర్తవైపు, ఒరగా చూసింది: ఆయన మెరమెచ్చుగా తలపంకిచ్చాడు: ఆ యిల్లాలు విధేయురాలై – తరలిపోతూంది:...

పసికళ్ళు ఈ వైనమంతా కనిపెడుతూన్నాయి: కాళ్ళు నిలువనిచ్చినవి కావు:

రోదసి దద్దరిల్లేట్టు హుంకరించాడు: అతిథి యీ అగ్ని గోళాన్ని చూసి ... వివశుడైనాడు – ఒక్కలిప్త – గాలికూడా ఊపిరి బిగపట్టింది...

మహర్షి కసురుతూ అన్నాడు:...

"అది ...అంతే!..."

పాపడి కాలు ... మరింత ఊది నిలచింది...

"అంతే నాయనా! – ఆడది ఆశ్రమంఫలించే ... పండూఫలం ఎంతో అంతే! – ఎవరైనా ఆకలి తీర్చుకోవచ్చును..."

బుజ్జగింపుగా, దారికి అడ్డుతప్పించి తన దగ్గిరకు తీసుకుందామని పెనగులాడాడు: పాపడి గొంతు మహర్షి ప్రమాణానికి ఎగసింది:

"ఈ ఆడుది ... నాతల్లి!..."

నా తల్లితో, చనువుగా మెలిగే ... అధికారం, అదృష్టం – నా తండ్రిదేనని – మహర్షికి నేను మనవిచేయాలా? –

మనవి, మహర్షి వినిపించుకోలేదు...

"నీ తల్లి! – నీ తల్లీ లోకంతోపాటే – అందరు పుణ్యాంగనలూ అతిథిని కళ్ళకు అద్దుకోవడం లేదా? – ఈ మొగానే ప్రొద్దుపొడిచిందా?..."

శాంతం గర్జించింది: కాని, పసిపాపడు గాద్గదికం లేకుండా ప్రతి – పలుకుతున్నాడు:...

"ఈ మొగానే కాదు ... ఇకనుంచి ... లోకంలో తల్లులందరూ – ఇల్లాళ్ళందరూ నా తల్లితో బాటే – ఇది, నా అనుశాసనం. ఇది, శ్వేతకేతుడి అనుశాసనం: ఈ క్షణంనుంచి లోకంలో ప్రవర్తిల్లుతుంది!..."

మహర్షి హుంకరింపు – అగ్ని శిఖగా జాజ్వల్యమైంది. పసిపాపడి బ్రహ్మవర్చస్సు అంతకుమించిన వువ్వెత్తున, దీటుగా వెలిగింది...

"ఆ వ్యవస్థ – ఆ సంప్రదాయం ... ఇంతటితో అంతరించింది..."

మహర్షి ఉపశమించాడు...

"నాయనా, వ్యవస్థను ధిక్కరించే యీ అజ్ఞానం భవిష్యత్తుకు అనర్థం?–" అని అనునయంగా వివరించబోయినాడు:

"అనర్థమో–వరమో నిర్ణయించేది మనంకాదు..."

మహర్షి, పసిపాపడివంక నిశ్చలంగా చూశాడు: పాపడి చూపులకు, ఎదురు చూడలేక ... ఆశ్రమ ప్రాంగణం లోకి వచ్చి, తలఎత్తాడు – ధర్మలోపం – ప్రళయంకాదా?... చుక్కలు రాలవేం ... భూమి కంపించదేం? – ఏగతీ తప్పలేదేం? ... బ్రహ్మవేత్త మనస్సు – అనంత – అజ్ఞానంలో జ్ఞాన లవలేశాన్ని అన్వేషించుతూంది...

[కథలోంచి తెప్పరిల్లాను:

"అంతే నంటావా: తాతయ్యా!..."

తాతగారు; ఆలోచనగా తల ఊగించారు...

"ఆహాఁ! – ఆనాడు అంతే! – ఆడదంటే కొట్టాంలో కట్టివేసిన గొడ్డుతో సమానం: ఇంట్లో వాడుకునే చెంబూ; తప్పేలాతో సమానం! ఆసామికి ఉన్న చరాస్థిలో అదో పనిముట్టు: అరుగుమీద పరచిఉండే నలిగిన చాప! – అతిథి ఎవరు వచ్చినా హాయిగా పడుకోవచ్చు:– పడి దొర్లవచ్చు:– అభ్యంతరం ఏమీలేదు – లేకపోగా ... అతిథి సత్కార సంభారాల్లో ... అవసర నైవేద్యాల్లో – ముఖ్యంగా అదొకటి!"

అవన్నీ వర్తి గొడ్డురోజులంటావా?

ఆ మొగాళ్ళందరూ పశువులంటావా?

అది, యిప్పటి దామాయిషి ప్రకారం నాగరికత అని అనడానికే వీలులేదంటావా?

అన్నా ఫరవాలేదు; కాని ఒక్కటిమాత్రం మరచిపోకూడదు – వాళ్ళందరూ చచ్చూ పుచ్చూ చవటలా? బ్రహ్మవేత్తలు కారటయ్యా:– సరే ... వాళ్ళ జోలి మన కెందుకుగాని...

వాడి పుణ్యమా అంటూ; ఆనాడు... ఆ పసిపాపడు; ఎదురుతిరిగి అలా నోరుచేసుకుని ఉండకపోతే – యివాళటి వరకూ; ఆడది, చేట పెయ్య లాగా...ఓ మూలనుపడిఉండేదే కదః– యీ వరుసను; యిప్పటి మహిళోద్యమాలన్నీ అంకురించడానికి ఎన్ని యుగాలు పట్టేనో యింకా:–

తాతయ్య చెప్పిన ముక్కలు తెలిసినవికాని ... ఆ ధోరణిలో స్వారస్యం అర్థంకాలేదు –

"ఇంతకూ...నీవనేది..."

"నేననేది ... ఏమిటో సరిగా అర్థంకాలేదు కాదూ!– ఏంలేదు – పసిపాపల సరసం చూడగా – అకాలం మనసులో వెలిసింది ... పసితనం కనుకనే – యీనాడైనా; ఆడది అంత అందుబాటులో ఉంది – కాదని గద్దించేందుకు – మనం ఎవరం – పెరిగి పెద్దవాడైన తరువాత ... ఆంక్షలు కళ్ళకూ, కాళ్ళకూ ఎలాగూ ఉండనే ఉన్నాయిగా ... ఇప్పటికి యీ వైదికమూర్తులు ధన్యులు..."

"చిన్నతనం నుంచీ – వాళ్ళను దిద్దకపోతే–"

"పెద్దయిన తరువాత వంగరు – నిజమే! – అందువల్ల, వాళ్ళకు వచ్చినలోటు ఏమిటో – పితృవాక్య పరిపాలనమీద నీకు చాలా మమకారంలాగా ఉందే, చూడగా? – నీ కడుపున పుట్టినవాడు నీమాట వినకుండా ... తన మనసుకు తోచిందే చేసే పూనిక కనబరచాడంటే – నీవు కృతార్థుడవు:

చూసి సంతోషించు?–

ఇది, నాలాటివాళ్ళు తరించవలసిన ఘట్టం–" అంటూ తాతగారు, తన యిల్లాలిని కేకవేసేందుకు లోపలికి వెళ్లారు: పాపలిద్దరూ, నవ్వుతూ నన్ను కవ్వించారు: అక్కడే నిలుచుంటే వాళ్ళకడుపున పుడతానేమోనని భయంవేసి పారిపోయినాను.]

★ ★ ★